

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Investește în oameni !

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară nr.1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.5 “Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: **“Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”**

Beneficiar: **Academia Română**

Numărul de identificare al contractului: POSDRU/159/1.5/S/136077

Raport științific de cercetare doctorală

Tutore îndrumător:

Prof. Univ. Dr. Wilhelm Dancă

Doctorand:

Daniel Neagoe

București, 2015

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCĂȚĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Axiologie și memă în comportamentul economic

Tutore îndrumător:

Prof. Univ. Dr. Wilhelm Dancă

**Doctorand:
Daniel Neagoe**

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului “Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077.

București, 2015

CUPRINS

Capitolul 1.....	5
<i>Repere conceptuale, logice, psihologice, fiziologice și epistemologice ale comportamentului economic</i>	
1.1 Conceptul de decizie în comportamentul economic	
1.2 Rațional, Irațional, Arațional: repere conceptuale	
1.3 Logica deciziei raționale	
1.4 Fiziologia și psihologia deciziei raționale	
1.5 Epistemologia deciziei raționale	
1.6 Costurile fundamentării deciziei raționale	
Capitolul 2.....	23
<i>Repere axiologice în comportamentul economic</i>	
Capitolul 3.....	27
<i>Triada gena, semă, memă: vectori pentru araționalitate, raționalitate și iraționalitate</i>	
3.1 Genă, semă, memă: repere conceptuale	
3.2 Teorie MSG (Memă-Semă-Genă)	
Capitolul 4.....	33
<i>De la Homo Oeconomicus Primordialis la Homo Oeconomicus Novus</i>	
4.1 Homo Oeconomicus Primordialis	
4.2 Homo Oeconomicus Novus	
Capitolul 5.....	39
<i>Iluzia sustenabilității economice</i>	
Concluzii.....	42
Bibliografie.....	44

ABSTRACT

În condițiile unei dinamici accentuate a contextului global din punct de vedere al complexității, există o nevoie stringentă pentru o mai bună înțelegere a mecanismelor cognitive și comportamentale umane și a gradului de raționalitate, iraționalitate și a raționalitate ce fundamentează deciziile oamenilor și a consecințelor pe care valorile și motivațiile îl au asupra manifestărilor praxiologice umane.

Comportamentul economic nu este în întregime rațional, acesta incluzând și elemente iraționale sau nonraționale. Conceptul de memă (concept ce presupune orice idee, informație, comportament sau orice entitate culturală care poate fi replicată prin expunerea acesteia oamenilor – creatori și replicatori de meme) include o parte din semnificațiile iraționale ale comportamentului economic, fiind un conductor de iraționalitate ce poate explicita discrepanțele teoretice și practice ale Homo Oeconomicus.

Este nevoie de o revizuire a formei clasice a Homo Oeconomicus - model ce consideră actorul economic ca fiind pur rațional, urmărind doar propriul interes prin maximizarea utilității sau a profitului, prin integrarea elementelor de iraționalitate sau nonraționalitate precum și a aspectelor legate de motivații și valori spre o acuitate ridicată a modelelor teoretice pentru realitatea economică curentă.

Proiectul de cercetare își propune edificarea rolului pe care reperele axiologice și memele îl au în fundamentarea tiparelor de comportament precum și propunerea unor teorii legate de mecanismele decizionale cognitive și comportamentale, replicarea culturală și sustenabilitatea economică. Abordarea cercetării se va realiza dintr-o perspectivă interdisciplinară, urmărindu-se o analiză comprehensivă în sfera socială și economică, studierea structurilor cognitive, comportamentale, motivaționale și axiologice precum și revizuirea unor modele teoretice curente printr-un aport conceptual personal în revigorarea modelelor teoretice curente.

În același timp, în cadrul proiectului de cercetare, se va încerca o analiză comprehensivă a comportamentului economic uman din punct de vedere logic, psihologic, fiziologic și epistemologic, studiind decizia la nivel cognitiv, praxiologic și luând în considerare factori de a raționalitate și aconștiență, spre o propunere conceptuală acurată și în concordanță cu rezultatele recente ale cercetării în domeniu.

Printre principalele contribuții conceptuale proprii se numără enunțarea unui model actualizat cu privire la sistemul cognitiv decizional uman, punând accentul pe importanța a raționalului în fundamentarea deciziilor, acestea din urmă putând fi doar invalidate de către

filtrul conștient rațional, capacitatea rațională a oamenilor fiind restrânsă doar la aspecte de justificare a deciziilor deja fundamentate ca urmare a interconectării unităților cognitive, ceea ce implică faptul că, în mod rațional și conștient, omul nu poate decât să se opună deciziilor inițiate de sistemul cognitiv aconștient și a rațional, punând în discuție capacitatea de voință a oamenilor în sensul clasic de liber arbitru, mai degrabă fiind vorba de o capacitate de invalidare decizională, acest concep fiind denumit de unii autori ca „free won't” contrar conceptului de „free will”

Un alt aspect important tratat în cadrul proiectului de cercetare se leagă de mecanismele de genază, replicare și extincție culturală, abordând conceptul de „memă” ca unitate culturală de replicare și imitare culturală. Teoria proprie elaborată în cadrul proiectului, denumită teorie MSG (Memă – Semă – Genă) abordează din punct de vedere teoretic și conceptual similaritățile dintre cele două tipuri de replicatori, gena pentru caracteristicile genetice și mema pentru aspectele culturale, corelate cu conceptul de semă, definit în cadrul teoriei ca cea mai mică unitate de semnificație, într-o încercare de explicare a comportamentelor umane ce nu pot fi restrâns încadrate în tipare ce implică raționalitate perfectă, precum modelul Homo Oeconomicus.

O altă contribuție teoretică se leagă de restructurarea modelului Homo Oeconomicus prin integrarea aspectelor de non-raționalitate și propunerea unei versiuni evolutive de comportament economic ce integrează aspecte ce nu pot fi explicate de teoria clasică economică. Această propunere a fost denumită Homo Oeconomicus Novus, o formă evolutivă din Homo Oeconomicus Primordialis, modelul economiei dominante. De asemenea, a fost supusă sub analiză validitatea conceptuală a sustenabilității economice prin prisma celor două modele de raționalitate economică, în încercarea de a identifica în ce condiții putem discuta într-o manieră realistă de sustenabilitate economică și care sunt limitările conceptuale ale acesteia corelate cu realitatea practică.

Proiectul de cercetare „Axiologie și memă în comportamentul conomic” își propune o abordare comprehensivă a aspectelor legate de raționalitate, conștient, mecanisme decizionale, valori, replicare culturală și sustenabilitate economică, într-o încercarea de identificare de noi puncte de acces care să explice comportamentul economic într-o manieră care să sporească capacitatea de predicție și să ofere un model valid de explicație științifică asupra fenomenelor cognitive și praxiologice umane.

